

השופט ירון אלטרזון

“צורת הצוואה מאפיינת מכתב פרידה הרבה יותר מאשר צוואה”

בית משפט לענייני משפחה בחדרה

[Redacted]

תיק חיצוני:

לפני כבוד השופט ירון אלטרזון

התובעים:

1.

[Redacted]

2.

[Redacted]

3.

[Redacted]

המבקשים 2 ו- 3 באמצעות אמם,
האפוטר' הטיבעית שלהם מבקשת מס' 1,

[Redacted]

באמצעות ב"כ עוה"ד ח. אואקנין

נגד

האפוטרופוס הכללי חיפה הרשם לענייני ירושה גופים
עפ"י דין 513436532

הנתבע:

בעניין: [Redacted] ז"ל אשר נשא בחייו ת.ז. [Redacted]

להלן: המנוח

פסק דין

1 מונחת לפניי תביעה להשבת צוואתו מקורית של המנוח [Redacted] ז"ל אשר נשא בחייו
2 ת.ז. [Redacted] (להלן: "המנוח") אשר הופקדה בהתאם להוראות סעיף 75 לחוק הירושה,
3 תשכ"ה-1965, וניתן בגינה צו קיום צוואה, לידי אלמנתו ושני ילדיהם המשותפים.
4
5

רקע בתמצית:

- 6
- 7 1. התובעת 1 הינה אלמנתו של המנוח, והם הוריהם הביולוגיים של הקטינים אשר פרטיהם
- 8 האישיים רשומים בכותרת פסק דין זה.
- 9
- 10 2. המנוח נפטר ביום 12.11.2024 כשיום לפני פטירתו, 11.11.2024, הותיר אחריו צוואה אשר נכתבה
- 11 בכתב ידו במחברת הכתיבה שלו, צוואה אשר הכילה למעשה מכתב פרידה מרגש מהיקרים לו
- 12 ובפרט מהתובעים.
- 13
- 14
- 15

- 1 3. יובהר כי רובו ככולו של המסמך אשר נרשם בכתב ידו של המנוח היה בעיקרו מכתב – פרידה
2 מיקיריו כאמור והוראות הצוואה היוו את חלקו הקטן מאוד מתוכן המסמך.
3
- 4 4. עובר לפתיחת הליך זה פנתה התובעת 1 בבקשה לרשם הירושות כשהיא מצרפת העתק נאמן
5 למקור של המסמך - הצוואה - כשהוא חתום ומאומת על ידי נוטריון על מנת לקבל בחזרה לידיה
6 את המסמך המקורי, (אשר הוכר כאמור כצוואתו המקורית של מנוח), וזאת בשל הערך הריגשי
7 העז שהתובעים חשים כלפי המסמך, אשר מבחינתם כאמור הינו מכתב הפרידה בנוסף להיותו
8 צוואה ולא להיפך, אולם פנייתה של התובעת נדחתה ומשכך עתרה היא בתביעתה זו.
9
- 10 5. ואכן ביום 16.02.2025 הגישה התובעת את תביעתה זו כשתגובת הנתבע הוגשה ביום 13.03.2025
11 במסגרתה התנגד הנתבע לסעד המבוקש, והתיק נקבע לדיון.
12
- 13 6. ביום 22.05.2025 התקיים לפניי דיון בנוכחות התובעת 1, באת כוחה וב"כ הנתבע, ובמסגרתו חזרו
14 הצדדים על טענותיהם כשגם ניסיוני להביא הצדדים לכדי הסכמות לא צלח, וכעת עלי להכריע
15 בסוגיה.

תמצית טענות התובעים:

- 16 7. לטענת התובעת, חשיבות קבלת המסמך גדולה היות ויש לו ערך ריגשי עצום עבור הקטינים, ילדיו
17 של המנוח וגם עבורה כאלמנתו.
18
- 19 8. עוד טוענת התובעת כי המסמך שכתב המנוח בכתב ידו במחברתו היא למעשה מכתב פרידה מהם,
20 מכתב אשר הוכר בסופו של יום כצוואה במסגרת הליך תקין, כאשר ילדיהם הקטינים המשותפים
21 לה ולמנוח הם אלו שיזמו את פתיחת ההליך בבית המשפט, הליך אשר במסגרתו הם מבקשים
22 להגשים את משאלת ליבם ולקבל בחזרה לידיהם את המסמך המקורי אשר נכתב ע"י אביהם
23 המנוח.
24
- 25 9. על מנת להניח את דעתו של הנתבע וכפיתרון מאוזן לדעת התובעים הרי שהם הציעו שכנגד קבלת
26 המסמך המקורי הם ימסרו לנתבע העתק נוטריוני של הצוואה או לחילופין יסכימו לבצע כל
27 הוראה אחרת אשר תניח את דעת הנתבע.
28
29
30
31
32
33
34

בית משפט לענייני משפחה בחדרה

ת"ע

תיק חיצוני:

תמצית טענות הנתבע

- 1
2
3 10. טענותיו העיקריות של הנתבע הן כי "דרך המלך" על פי חוק היא לשמר את הצוואה בנאמנות אצל
4 הרשם לענייני ירושה, כאשר בהתאם להוראות תקנה 5 (ג) תקנות הירושה, תשנ"ח-1998 הרי
5 שפתוחה הדרך בפני כל אדם המעוניין בדבר לעיין בצוואה המקורית בכל עת שיחפוץ.
6
7 11. הנתבע מוסיף וטוען שהוראות תקנות 8 6 (ב) ותקנה 11 (7) לתוספת לתקנות הארכיונים
8 "שמירתם וביעורם של תיקי בית משפט ובית הדין דתיים תשמ"ו - 1986", להלן: תקנות
9 הארכיונים שמירה וביעור, מחייבות אותו לשמר את כל תיקי הירושה לצמיתות.
10
11 12. בנוסף, במהלך הדיון העלה ב"כ הנתבע טענה נוספת לפיה הסוגיה עלתה לדיון במשרדו ואחד
12 השיקולים המרכזיים אשר השפיעו על עמדתו כאמור הוא החשש מההשלכות אשר תנבענה
13 בתיקים אחרים ככל ועמדתם תמליץ לקבל את הסעד המבוקש.
14
15 13. לפיכך לדעת הנתבע הרי שהפתרון הראוי הוא למסור לידי התובעים העתק צילומי של הצוואה
16 תוך כך שהיא שומר על הוראות החוק, כך שהדבר הינו בבחינת "זה נהנה וזה לא חסר".

דיון והכרעה:

- 17
18
19
20 14. הוראת סעיף 68 (ב) לחוק הירושה, תשכ"ה - 1965 קובעת כדלקמן:

21
22 "צוואה, למעט צוואה בעל-פה, טעונה הוכחה בהגשת המקור; הוכח
23 שהמקור נשמד בדרך או בנסיבות שאין בהן כדי לבטל את הצוואה, או שאי-
24 אפשר להגיש את המקור, רשאי בית המשפט או הרשם לענייני ירושה
25 להתיר הוכחת הצוואה בהגשת העתק או באופן אחר; ואולם, היה המקור
26 מחוץ לישראל ולא ניתן להגישו, וניתן צו קיום על ידי ערכאה שיפוטית או
27 רשות מוסמכת מחוץ לישראל - לא תהיה הצוואה טעונה הוכחה בהגשת
28 המקור לפי סעיף זה אם הוכח צו הקיום האמור בדרך של הוכחת תעודת חוץ
29 לפי סעיף 30 לפקודת הראיות [נוסח חדש], התשל"א-1971. "

30
31
32

15. הפסיקה הוסיפה ודנה גם היא בעניין הדרך להוכחת צוואה וכך קבע כבוד הנשיא שמגר בע"א
 4182/90 רענני נ' רענני פ"ד מו (4) 348 (1992):

"המחוקק ומחוקק המשנה בעקבותיו, ייחסו חשיבות רבה להוכחת הצוואה
 ע"י הגשת המסמך המקורי דווקא, לגבי הוכחתה של הצוואה, אין הולכים
 על פי דיני הראיות הרגילים, המבחינים בין הוכחת תוכנו של מסמך לבין
 הוכחת עצם קיומו, אלא הכלל הוא, כי תמיד יוגש מקור הצוואה, ורק אם
 הוכיח המבקש, כי המקור נשמד בנסיבות המתוארות בסעיף 68(ב) לחוק או
 כי אי אפשר להגישו, רשאי בית המשפט בהגשת העתק או בדרך אחרת,
מקובל עליו, שאין לתחום מילים אלה במבחן צר ודוקני, אלא יש לבחון כל
מקרה לפי נסיבותיו".

1. עלינו לזכור כי פסק דין זה דן בסוגיה של אופן הוכחת הצוואה, הצגת הנוסח המקורי או בכל דרך
 אחרת כמפורט בסעי' 68 (ב) לחוק הירושה, ממנו ניתן ללמוד כי די בהגשת העתק הצוואה כתחליף
 למקור, כלומר, בנסיבות מסוימות די בעצם קיום ההעתק צוואה כדי לשכנע את בית המשפט, ולו
 באופן לכאורי, שהמנוח הותיר אחריו צוואה תקינה ומהעתק אף ניתן ללמוד על צורתה, תוכנה
 והוראותיה (ר' שאול שוחט, נחום פינברג ויחזקאל פלומין, דיני ירושה ועיזבון, עמ' 182).

ואילו במקרה שלפנינו הצוואה המקורית הוכחה ואף ניתן צו לקיומה, משמע שאת המשוכה
המשמעותית של הוכחת הצוואה התובעים עברו ללא ספק ובאופן "חלק", כלומר באופן שבו ניתן
צו לקיום צוואה ללא מתנגדים או הליך משפטי בבית המשפט.

זאת ועוד, גם תקנה 9 (ג) ל תקנות הירושה, תשנ"ח-1998 קובעת כדלקמן:

"נודע לרשם לענייני ירושה על מותו של המצווה כאמור בתקנת משנה
 (א), והצוואה המקורית שהופקדה הושמדה, הושחתה או שלא ניתן
 לאתרה, יפתח הרשם את קובץ המחשב המכיל את הצוואה הסרוקה,
ויחולו על צוואה סרוקה שנפתחה כאמור הוראות תקנות משנה (א) עד (ב).

בית משפט לענייני משפחה בחדרה

ת"ע

תיק חיזוני

18. לפיכך ומקל וחומר המסקנה המתבקשת היא שאם לצורך הוכחת הצוואה, צורתה, תוכנה
 1 והוראותיה נקבע בפס"ד לעיל "שאין לתחום מילים אלה במבחן צר ודווקני, אלא יש לבחון כל
 2 מיקרה לפי נסיבותיו מפסק הדין", אזי צוואה שכבר ניתן צו קיום לגביה ללא הליך משפטי הרי
 3 שבוודאי ניתן להכיל עליה את אותו הכלל, כשמשמעות הדבר היא שבנסיבות המקרה שלפניי יוכל
 4 הנתבע להסתפק באישור העתק נוטריוני מקורי של הצוואה אשר יספק לצורך שמירתו כמקובל
 5 או בכל פיתרון אחר אשר יוצע על ידו.
 6
 7
 19. בנוסף, התקנות אליהן מפנה ב"כ הנתבע, תקנות הארכיונים שמירה וביעור, קובעות את משך
 8 תקופת זמן שמירת המסמכים ולא מגדירות את מאפייני המסמכים, כלומר האם עליהם להיגנו
 9 כמסמכי מקור או העתק נאמן למסמכי המקור, כשדבר מובן מטבע הדברים, שהרי מיד עם מתן
 10 הצו לקיום הצוואה אין משמעות עוד כיצד הוצגה הצוואה והדבר הופך חלוט לכאורה וככל שלא
 11 הוגשו התנגדויות כמובן, דבר שלא קרה בתיק זה, ועליו להישמר בגנוך בהתאם להוראות תקנות
 12 הארכיונים שמירה וביעור כאמור.
 13
 14 לטעמי ניתן להקיש מתקנה 9 (ג) לתקנות הירושה, תשנ"ח – 1988 כיצד יש לפעול במקרה בו
 15 יתעורר הצורך בקבלת העתק הצוואה בעתיד במקרה שהצוואה המקורית תועבר לתובעים.
 16
 17
 20. יתרה מזאת, גם מלשון התקנות אליהן מפנה ב"כ הנתבע ניתן ללמוד כי העברת הצוואה לגנוך
 18 לצורך שמירתה לצמיתות הינה צורך טכני ולא מהותי, לכן גם מסיבה זו יש לדחות את עמדת
 19 הנתבע.
 20
 21. גם את טענת ב"כ הנתבע כי העתרות מצידו לסעד המבוקש תביא להשלכות על תיקים אחרים
 22 אינני מקבל. מה עניינם של התובעים מתיקים אחרים? די להם ביגונם על לכתו של אהובם.
 23
 24
 22. אכן, ישנן סוגיות אשר ההכרעה בהן כמקרה פרטני ללא הסתכלות מערכתית רחבה ועמוקה יותר
 25 על הסוגיה שעל הפרק הינה בעלת השלכות אורך ורוחב משמעותיות ואף דרמטיות אשר יכולות
 26 להיות משמעותיות מאוד ולפתוח "סכר" של תביעות / דרישות בלתי סביר בעליל, ואז שיקול זה
 27 יכול להיות רלוונטי מאוד עד כדי מכריע בעמדתו הסופית של הנתבע. אולם בכל הכבוד נראה לי
 28 כי אין זה המצב כאן, ובכל מקרה לנתבע שיקול דעתת בעניין וממילא עומדת לצד המסורב הזכות
 29 לעתור לבית המשפט.
 30
 31
 23. ב"כ הנתבע בהגינותו טען כי מנסיונו הרי שבמהלך 12 השנים האחרונות הוא נתקל בסוגיה דומה
 32 לזו שלפנינו רק 3 פעמים, דבר המעיד על אופיה החריג של הצוואה, כשמשמעות נתון זה מבחינה
 33 פרקטית היא שיהא ניתן לדון בכל מקרה לגופו, "והצונאמי" של הבקשות לקבלת צוואות
 34 מקוריות ממנו חושש הנתבע בשלב זה מוגזם.
 35

בית משפט לענייני משפחה בחדרה

ת"ע

תיק חיצוני:

24. יש לזכור כי מבחינה צורנית ניתן גם להגדיר את הצוואה כמכתב פרידה אשר מכיל צוואה (שורה אחת) ולא להיפך, שהרי ידוע כי לרוב צוואה אשר נערכת בנסיבות "רגילות" מכילה תיאורים קצרים המייחסים לאהוביו של המצווה כגון: "אישתי האהובה" "ילדיי / נכדיי האהובים" וכד', כשעיקר המסמך מכיל הוראות "עשה" המשתכללות לכדי צוואה.

אולם זה לא המקרה כאן. צורת הצוואה מאפיינת מכתב פרידה הרבה יותר מאשר צוואה, ובכל מקרה כאמור ממילא לנתבע שיקול דעת בעניין וככל שיסרב הרי שבעל העניין המסורב יוכל להגיע לפיתחו של בית המשפט.

25. לסיום ומכל המקובץ לעיל אני סבור כי בנסיבות המיוחדות של תיק זה אין כל מניעה משפטית, מעשית או אחרת להשיב את הצוואה המקורית לידי התובעים.

לפיכך ניתנו בזאת ההוראות הבאות:

26. הצוואה המקורית תמסר לידי התובעים בכפוף לכך שהתובעת 1 תמציא פיזית אישור העתק נוטריוני מקורי של הצוואה במשרדי הנתבע, תוך 30 ימים מהיום.

27. בנסיבות העניין כל צד יישא בהוצאותיו.

28. המזכירות תמציא פסק הדין לצדדים ותסגור את התיק.

29. ניתן לפרסם ללא פרטים מזהים.

ניתן היום, א' סיוון תשפ"ה, 28 מאי 2025, בהעדר הצדדים.

ירון אלטרזון, שופט

בית משפט לענייני משפחה בחדרה

ת"ע

תיק חיצוני

1

איסור פרסום

7

גט

OVER

משפחה • משפט • ומה שביניהם

WWW.GET-OVER.CO.IL

